

► Themabrief: **Economie**
DSO/Strategie en Externe Betrekkingen, Portfoliomanagement en Onderzoek

SEPO verbindt en adviseert met portefeuille overstijgende blik over de beleidsthema's van DSO. Het team Onderzoek verzamelt en ontsluit de benodigde informatie en kennis, monitort relevante ontwikkelingen, evalueert beleidsmaatregelen en adviseert hierover voor de DSO-vakgebieden.

Mei 2021

Familiebedrijven in Den Haag

Den Haag telt 8.125 familiebedrijven in 2018. Ze zijn vooral te vinden in de sectoren 'Handel en horeca' en 'Zakelijke dienstverlening'. Samen zijn ze goed voor 51.200 banen, dat is ca. 17% van de Haagse werkgelegenheid. Sinds 2015 is het aantal familiebedrijven met 5% toegenomen en hun omzet met 26%. De werknemers van familiebedrijven zijn relatief jong en werken vaak in deeltijd. Verder hebben relatief veel werknemers een migratieachtergrond.

Inleiding

Op verzoek van de gemeente Den Haag heeft het CBS cijfers over familiebedrijven in kaart gebracht. Voor dit onderzoek heeft geen extra enquêtering plaatsgevonden. De gegevens zijn ontleend uit reeds beschikbare bronnen die ook voor het landelijk onderzoek naar familiebedrijven zijn gebruikt¹. In deze Kenniswijzer worden de uitkomsten van het Haagse onderzoek gepresenteerd.

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle Haagse bedrijven die stonden ingeschreven in het algemeen bedrijvenregister (ABR) in december van het verslagjaar of in het verslagjaar zijn opgeheven. De populatie bestaat ook uit bedrijven die (eerder) in het verslagjaar zijn opgeheven. Op deze wijze zijn alle bedrijven die in een jaar hebben bestaan, meegenomen en kan worden gerapporteerd over zowel vestigingen op peildatum 1 januari als banen in december.

Familiebedrijven zijn geïdentificeerd door het koppelen van de bedrijven in het ABR met gegevens uit het Nieuw Handelsregister (NHR), fiscale loongegevens, de satelliet zelfstandige ondernemers, het ouder-kindbestand, en het verbintenissenbestand. Bij het identificeren van familiebedrijven is zoveel als mogelijk aangesloten bij de Europese definitie van familiebedrijven. Volgens deze definitie is een onderneming, ongeacht grootte, een familiebedrijf, als:

- De meerderheid van de besluitvormingsrechten in het bezit is van de natuurlijke perso(o)n(en) die de onderneming opgericht heeft, of in het bezit is van de natuurlijke perso(o)n(en) die het aandelenkapitaal van de onderneming verworven heeft, of in het bezit is van hun echtgenoten, ouders, kinderen of directe erfgenamen van kinderen.

¹ Zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/44/familiebedrijven-in-nederland-2015-2018>

- Ten minste één vertegenwoordiger van de familie of verwanten is formeel betrokken bij het bestuur van de onderneming.
- Beursgenoteerde ondernemingen voldoen aan de definitie van familiebedrijf als de persoon die de onderneming opgericht of verworven heeft (aandelenkapitaal), hun familieleden of afstammelingen 25 procent van de beslissingsbevoegdheid bezitten. De identificatie vindt plaats op een niveau wat in de Europese bedrijfsstatistieken de 'ondernemingengroep' wordt genoemd.

De aantallen die worden vermeld, gaan (tenzij anders aangegeven) over de bedrijfseenheid, kortweg het bedrijf. De eenmanszaken en zelfstandigen (beiden zonder personeel) zoals genoemd in de definitie van familiebedrijven, worden beide gemakshalve 'eenmanszaak' in plaats van 'bedrijven van ondernemingengroepen met 1 werkzame persoon'.²

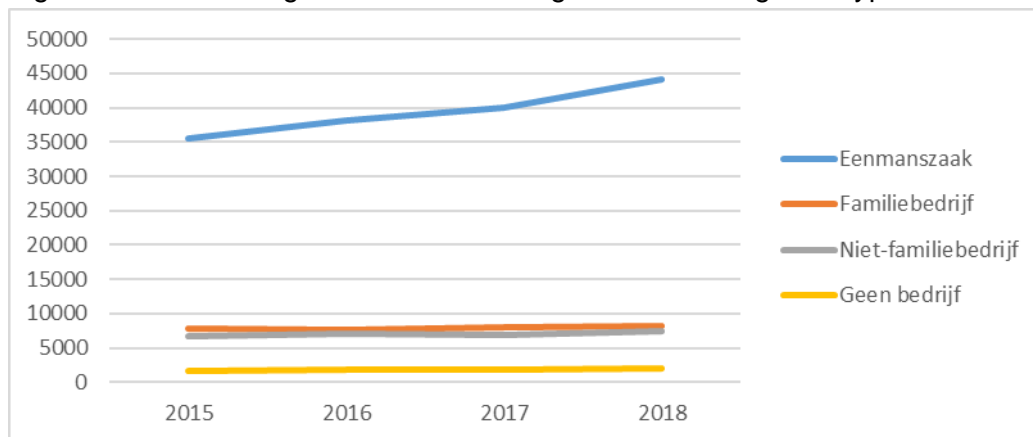
Ontwikkeling aantallen

Volgens de gehanteerde definitie telt Den Haag in 2018 8.125 familiebedrijven. Sinds 2015 is het aantal familiebedrijven met 390 toegenomen, een groei van 5%.

Van alle 61.580 Haagse ondernemingen is 13% een familiebedrijf. Het aandeel niet-familiebedrijven is ongeveer even groot, namelijk 12%. Daarnaast is 72% is een eenmanszaak en 3% is geen bedrijf.³

In de periode 2015-2018 zijn vooral het aantal eenmanszaken en niet-bedrijven sterk gegroeid (resp. met 24% en 15%). Ook het aantal niet-familiebedrijven groeide sterker dan het aantal familiebedrijven. Hierdoor is het aandeel familiebedrijven kleiner geworden (van 15% in 2015 naar 13% in 2018). Onderstaande figuur laat de ontwikkeling zien.

Figuur 1. Ontwikkeling aantal ondernemingen in Den Haag naar type

Bron: CBS maatwerktabel

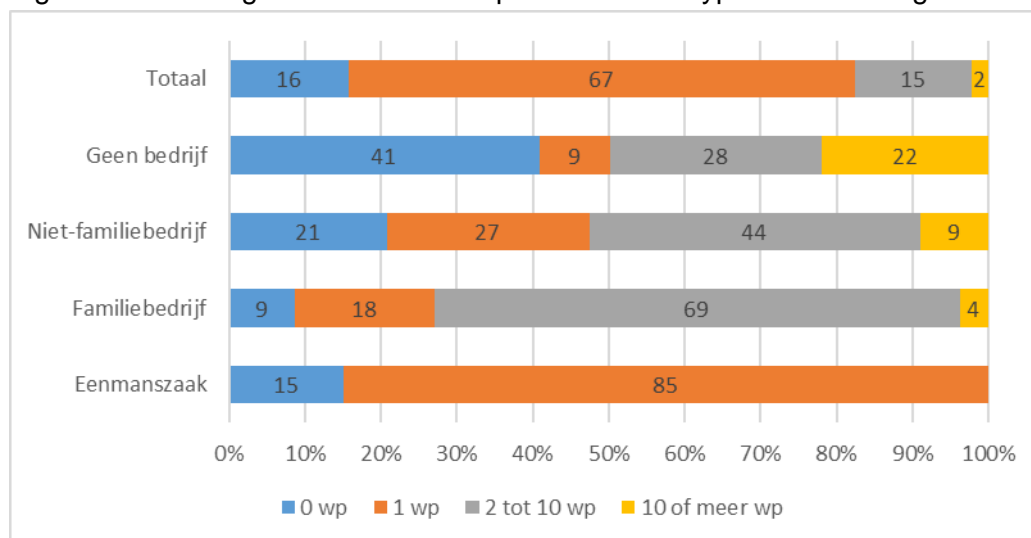
Familiebedrijven leveren samen 51.200 banen op in 2018. Dat is ca. 17% van de Haagse werkgelegenheid. Sinds 2015 is het aantal banen bij familiebedrijven met 5% gegroeid. De groei is weliswaar kleiner dan bij eenmanszaken en niet-bedrijven (resp. +23% en +9%), maar bij niet-familiebedrijven kromp de werkgelegenheid met 2%.

² Eenmanszaken vallen volgens de definitie van het CBS ook onder familiebedrijven maar zijn in dit onderzoek apart genomen.

³ Bij 'geen bedrijf' gaat het vooral om ondernemingen in de quataire sector.

Als we kijken naar het aantal werkzame personen dan blijkt dat het merendeel van de familiebedrijven (69%) 2 tot 10 werkzame personen in dienst heeft. Een klein deel (4%) heeft meer dan 10 werkzame personen in dienst. Niet-familiebedrijven en niet-bedrijven hebben vaker óf geen werkzame personen óf juist meer dan 10 werkzame personen in dienst.⁴

Figuur 2. Verdeling aantal werkzame personen naar type onderneming

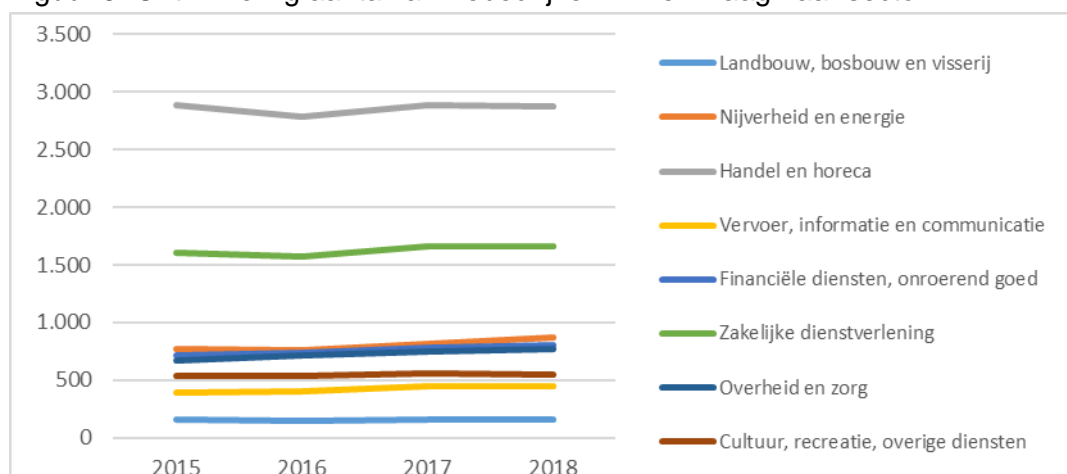

Bron: CBS maatwerktabel

Meer dan een derde van de familiebedrijven is te vinden in de sector 'Handel en horeca'. Ook in de 'Zakelijke dienstverlening' zijn veel familiebedrijven actief. Deze sectoren zijn samen goed voor 55%. Het aantal familiebedrijven in de sectoren 'Landbouw en visserij' en is gering.

De sectorverdeling is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Groei doet zich vooral voor bij de sectoren 'Overheid en zorg' (+16%)⁵ en 'Vervoer, informatie en communicatie' (+14%).

Figuur 3. Ontwikkeling aantal familiebedrijven in Den Haag naar sector

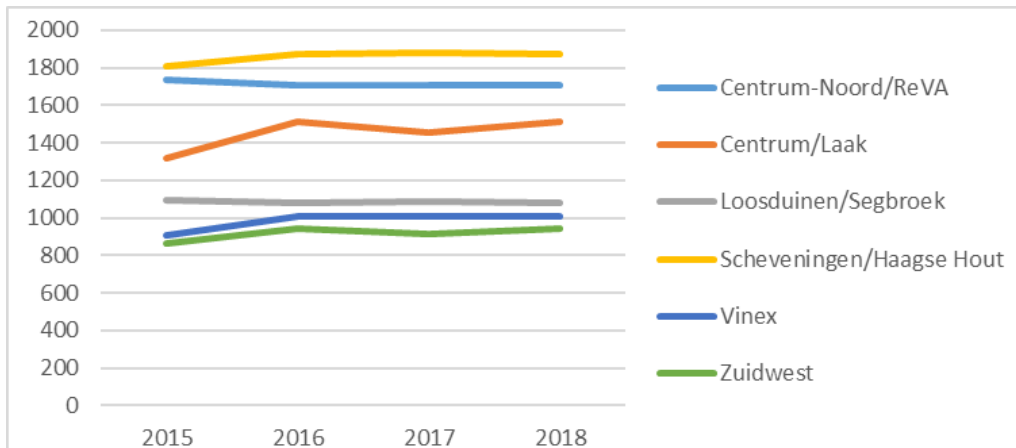
Bron: CBS maatwerktabel

⁴ Indien een bedrijf meerdere vestigingen heeft, is soms de verdeling van het aantal werknemers over vestigingen niet bekend. In dat geval zijn alle werknemers aan de hoofdvestiging toegeschreven en geen aan de nevenvestigingen.

⁵ Het gaat hier vooral om Zorg.

Veel familiebedrijven zijn te vinden in de stadsdelen Centrum, Laak, Scheveningen en Haagse Hout. Vooral in Centrum/Laak⁶ en in Zuidwest⁷ is sprake van groei. In Loosduinen, Segbroek, Zuidwest en de Vinex-wijken is het aantal familiebedrijven daarentegen betrekkelijk gering.

Figuur 4. Ontwikkeling aantal familiebedrijven in Den Haag naar locatie

Bron: CBS maatwerktabel

In de periode 2015-2018 is jaarlijks 1-2% van familiebedrijven in Den Haag opgeheven. Dat is minder dan bij eenmanszaken en niet-familiebedrijven het geval is (resp. ca. 7% en 8%). De verschillen tussen stadsdelen zijn klein. Het aandeel opgeheven familiebedrijven is in Centrum/Laak in 2018 het hoogst met 3% en in Scheveningen/Haagse Hout het laagst in 2017 met 1%.

Omzet

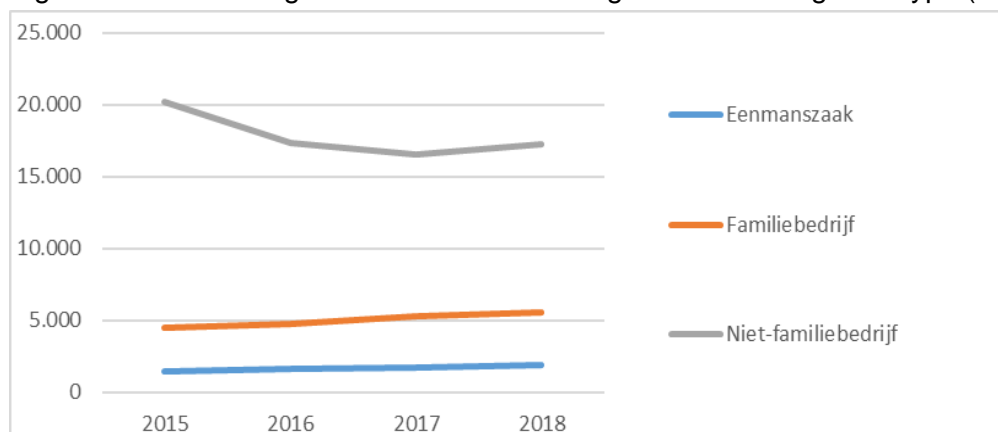
De totale omzet van familiebedrijven is de afgelopen jaren gegroeid van 4.455 miljoen euro in 2015 naar 5.595 miljoen euro in 2018, een groei van 26%.

De omzet van niet-familiebedrijven is veel hoger, maar daalde wel in de periode 2015-2018 met 14%, zoals in onderstaande figuur te zien is. De omzet van eenmanszaken is lager, maar groeide de afgelopen jaar sterk (+35%), mede door de toename van dit type ondernemingen in Den Haag.

⁶ Het gaat hier vooral om de zuidelijke wijken van stadsdeel Centrum

⁷ Het gaat om stadsdeel Escamp, exclusief Wateringse Veld. Die wijk valt in het cluster 'Vinex'.

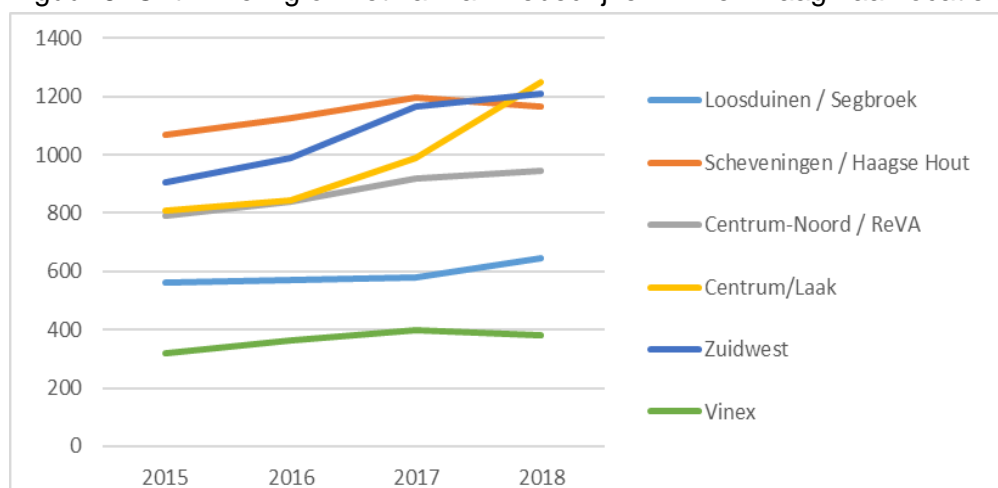
Figuur 5. Ontwikkeling omzet van ondernemingen in Den Haag naar type (in miljoen euro)

Bron: CBS maatwerktabel

Als we kijken naar de ontwikkeling van de omzet van familiebedrijven in de verschillende delen van de stad, dan valt vooral de sterke groei in Centrum/Laak op. Ook in Zuidwest is de omzet flink gegroeid. In de andere delen van de stad nam de omzet weliswaar toe, maar minder sterk.

Figuur 6. Ontwikkeling omzet van familiebedrijven in Den Haag naar locatie (in miljoen euro)

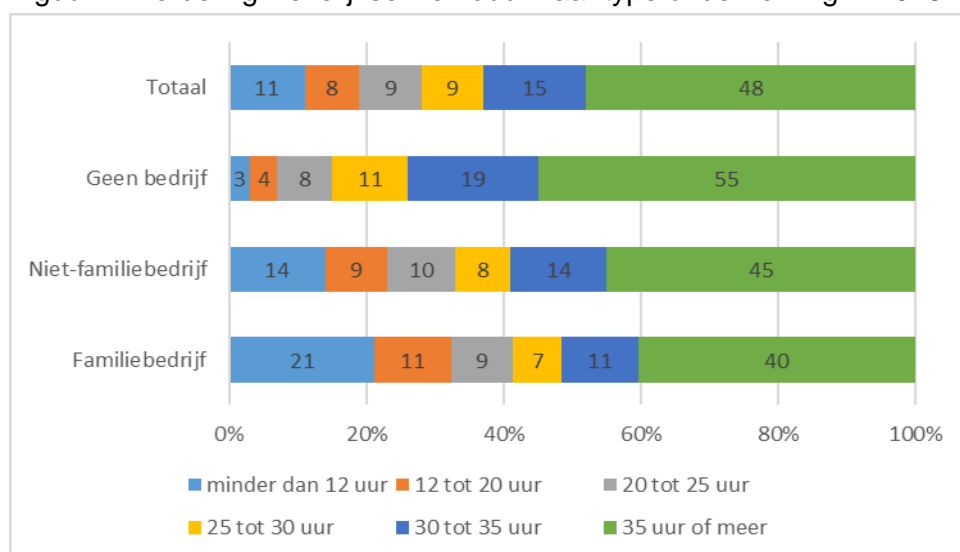
Bron: CBS maatwerktabel

Kenmerken van werknemers

Bij familiebedrijven werkt bijna twee derde van de werknemers in deeltijd. Dat is meer dan bij andere type ondernemingen, zoals onderstaande figuur duidelijk maakt. Bij familiebedrijven werkt slechts 40% 35 uur of meer per week. Bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven is dat respectievelijk 45% en 55%.⁸ Het aandeel werknemers bij familiebedrijven dat minder dan 12 uur per week werkt, is 21%, terwijl dat bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven respectievelijk 14% en 3% is.

⁸ De kenmerken van werknemers van eenmanszaken zijn niet bekend.

Figuur 7. Verdeling wekelijkse werkduur naar type onderneming in 2018

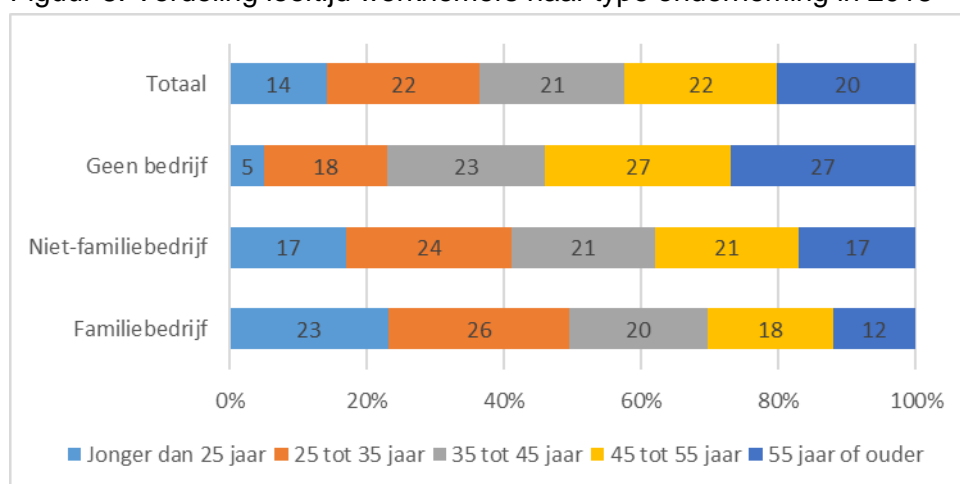

Bron: CBS maatwerktabel

Het aandeel vrouwen dat bij familiebedrijven werkt is iets lager dan bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven (resp. 46%, 53% en 51%).

Bij familiebedrijven werken gemiddeld genomen jongere werknemers dan bij andere type ondernemingen (zie figuur 8). Bij familiebedrijven is 49% jonger dan 35 jaar. Bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven is dat respectievelijk 41% en 23%. Het aandeel werknemers bij familiebedrijven dat 55 jaar of ouder is 12%, terwijl dat bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven respectievelijk 17% en 27% is. De leeftijdsverdeling is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd.

Figuur 8. Verdeling leeftijd werknemers naar type onderneming in 2018

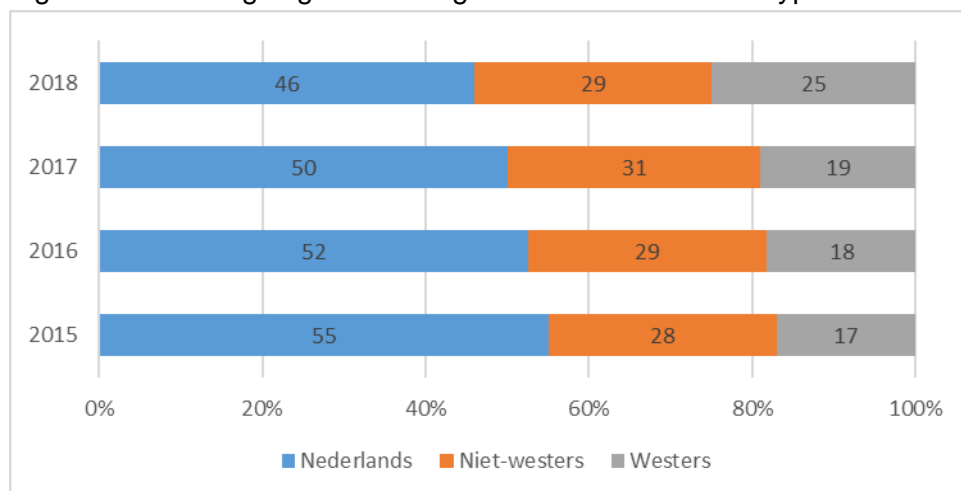

Bron: CBS maatwerktabel

Verder valt op dat bij familiebedrijven verhoudingsgewijs veel werknemers met een migratieachtergrond werken. Het aandeel werknemers met een westerse achtergrond is 25% en met een niet-westerse 29%. Bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven zijn deze aandelen aanzienlijk lager, zoals in onderstaande figuur te zien is.

Opvallend is ook dat het aandeel werknemers met een migratieachtergrond bij familiebedrijven in de afgelopen jaren flink is gegroeid, van 45% in 2015 naar 54% in 2018. Bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven nam het aandeel toe met respectievelijk 4 en 5 procentpunt.

Figuur 9. Verdeling migratieachtergrond werknemers naar type onderneming in 2018

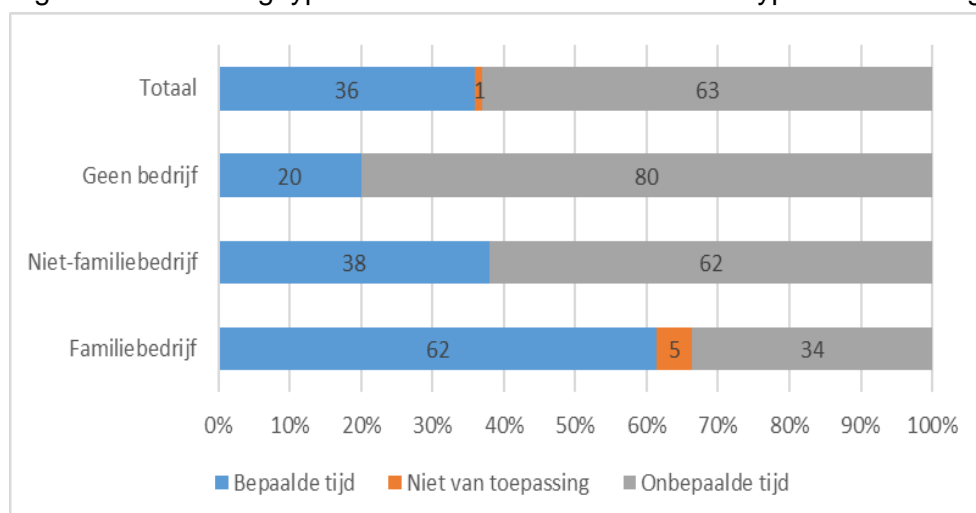

Bron: CBS maatwerktabel

Bij familiebedrijven heeft 62% van de werknemers een contract voor bepaalde tijd. Dit aandeel is aanzienlijk hoger dan bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven (resp. 38% en 20%). Verder heeft bij familiebedrijven 34% van de werknemers een contract voor onbepaalde tijd en is bij 5% van de werknemers een contract niet van toepassing omdat ze meewerkend familielid zijn.

Het aandeel contracten voor bepaalde tijd is de afgelopen jaren bij familiebedrijven toegenomen van 53% in 2015 naar 62% in 2018. Dat is meer dan bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven (resp. +2 en +3 procentpunt).

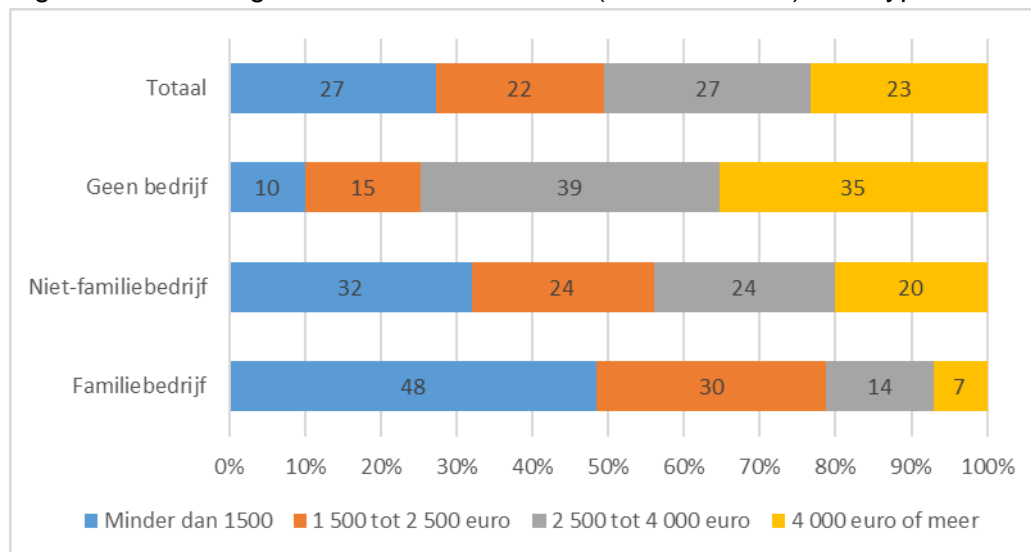
Figuur 10. Verdeling type contract van werknemers naar type onderneming in 2018

Bron: CBS maatwerktabel

Werknemers bij familiebedrijven verdienen gemiddeld minder dan werknemers bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven (zie figuur 11). Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat de werknemers bij familiebedrijven gemiddeld jonger zijn en minder uren per week werken, waardoor de vergelijking lastig is. Bij familiebedrijven verdient 48% van de werknemers minder dan € 1500 per maand (fiscaal loon, exclusief overwerk). Bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven is dat respectievelijk 32% en 10%. Het aandeel werknemers bij familiebedrijven dat € 4.000 of meer per maand verdient is 7%, terwijl dat bij niet-familiebedrijven en niet-bedrijven respectievelijk 20% en 35% is.

Figuur 11 Verdeling maandloon werknemers (excl. overwerk) naar type onderneming in 2018

Bron: CBS maatwerktabel

Leeftijd eigenaren familiebedrijven

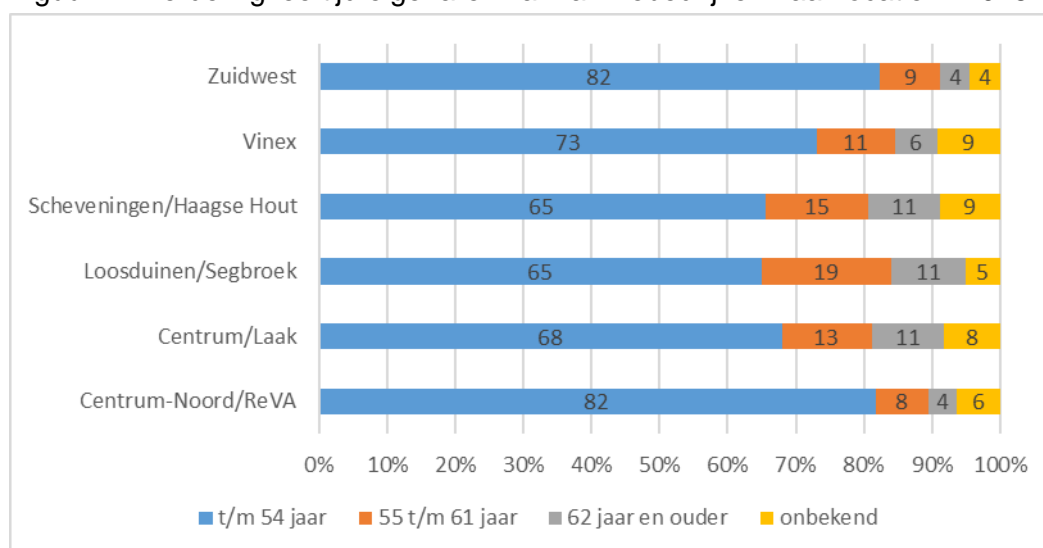
Van 7.050 van de 7.590 eigenaren van familiebedrijven is de leeftijd bekend. In 960 gevallen is de eigenaar 55 t/m 62 jaar en in 620 gevallen 62 jaar of ouder. Dat betekent dat ca. 21% van de eigenaren 55 jaar of ouder is.⁹

In Loosduinen/Segbroek zijn relatief veel oudere eigenaren van familiebedrijven te vinden (30% is 55 jaar of ouder). In Centrum-Noord/Laak en in Zuidwest zijn de eigenaren relatief jong.

⁹ Bij eenmanszaken is 20% van de eigenaren 55 jaar of ouder. Een vergelijking met niet-familiebedrijven is niet te maken omdat de leeftijd van de eigenaren in 49% van de gevallen onbekend is.

Figuur 12 Verdeling leeftijd eigenaren van familiebedrijven naar locatie in 2018

Bron: CBS maatwerktabel

Samenvatting van belangrijkste uitkomsten

- Den Haag telt 8.125 familiebedrijven in 2018. Ze zijn vooral te vinden in de sectoren 'Handel en horeca' en 'Zakelijke dienstverlening'.
- Samen zijn familiebedrijven goed voor 51.200 banen, dat is ca. 17% van de Haagse werkgelegenheid. Sinds 2015 is het aantal familiebedrijven met 5% toegenomen en hun omzet met 26%.
- De werknemers van familiebedrijven zijn relatief jong en werken vaak in deeltijd. Verder hebben relatief veel werknemers een migratieachtergrond
- Een op de vijf eigenaren van familiebedrijven is 55 jaar of ouder (75 is 2 jaar of ouder). In Scheveningen en Haagse Hout zijn veel oudere eigenaren te vinden.

Een interactieve kaart van familiebedrijven en andere type ondernemingen is te vinden op: <https://public.tableau.com/profile/henk.van.andel#!/vizhome/FamiliebedrijvenDenHaag/Infopercluster>

COLOFON

Uitgave

Gemeente Den Haag

DSO / Strategie en Externe Betrekkingen, Portfoliomanagement en Onderzoek

Mei 2021

Inlichtingen

DSO / Strategie en Externe Betrekkingen, Portfoliomanagement en Onderzoek

Henk van Andel (070 -3535565 / henk.vanandel@denhaag.nl)

De dienst Stedelijke Ontwikkeling aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid inzake het gebruik en toepassing van de gepresenteerde gegevens. Afwijkingen in absolute aantallen en % kunnen veroorzaakt worden door afrondingen. Bij gebruik van cijfers is bronvermelding verplicht.